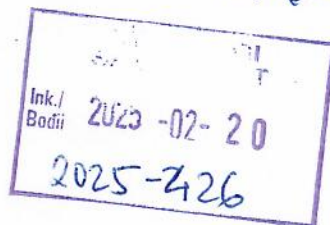

MOTION TILL SAMETINGET

Datum: 2025-02-20

Namn: Mikkel Jakobsson, Anders Kråik

Parti: Samerna

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Motionen gäller (RUBRIK):

Text: Umesamiskans status

Bakgrund:

De första böckerna som trycktes på samiska på 1600-talet var skrivna på umesamiska. Det var religiös litteratur som ABC-Book på Lappesko Tungomål som också är en katekes (utkom 1619). Skytteanska skolan eller Lappskolan i Lycksele var en skola för samiska barn (pojkar) i Lycksele 1632–1865. Skolmästaren Pehr Fjellström som själv kom från pitesamiskt område var språkligt intresserad. Han skrev 1738 den första grammatiken och den första ordboken just på umesamiska. Han blev senare kyrkoherde och prost i Lycksele.

Det umesamiska området sträcker sig norrut från trakterna av Umeälven i söder, närmare bestämt från den forna Umbyns sydgräns mot Åsele lappmark, som samtidigt var Lycksele lappmarks sydgräns. I norr når området i grova drag upp till Piteälven med undantag av att större delen av Arjeplogs kommun tillhör den arjeplogssamiska varieteten. Viktiga delar av umesamiskt område består av skogssamebyarna Östra och Västra Kikkejaur, Mausjaur och Maskaur samt Malå sameby. Samebyarna Ran, Gran och Umbyn i väster tillhör även umesamiskt område.

2016 fick Umesamiskan en godkänd ortografi

Förklaring:

Sametinget ska behandla alla samiska språk på samma sätt vilket vi inte tycker görs idag. Ett exempel är Ortsnamn och de sk språkgränser som inte är relevanta eller fullständiga. Där har sametinget 2022 mfl överklagat Lyckseles vilja att använda det umesamiska namnet. Man stödjer sig på en påhittad språkgräns som antogs 2009, alltså långt innan umesamiskan blev godkänd. Man har inte använt sig av alla förarbeten som gjordes innan ortografin godkändes. I officiella skrivelser och på hemsidan använder man den sydsamiska stavningen, det gör även lantmäteriet. 2025-01-30 beslutade Regeringen via Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet att inte ta upp överklagandet och därmed gäller den nya fastställda språkgränsen för umesamiskan trafikverket kan därmed använda sig av Umesamisk stavning på orter inom bla Lycksele kommun.

Umesamiskan har fortfarande inget språkcenter och språkkonsulent på Umesamiskt område vilket är en stor brist då umesamiskan är ett av de mest hotade språken i världen. Den behöver stort stöd, inte minst för att få fram relevant utbildningsmaterial både för barn och vuxna, de lärare som finns behöver också ett stort stöd för att kunna göra ett bra jobb.

Yrkande:

Vi yrkar på:

Att Sametinget omedelbart inarbetar umesamiskan på riktigt i allt vad det innebär

Att Sametinget tillser att ett Umesamiskt språkcenter med tillhörande språkkonsulent placeras i det Umesamiska kärnområdet

Mikkel Jakobsson

Anders Kråik

